

เค้าโครงการวิจัยหรือการพัฒนานวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการบริหารจัดการศึกษา

1. ชื่อเรื่อง รายงานการดำเนินงานโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

2. ความเป็นมาและความสำคัญ

2.1 ความเป็นมา

สภาวะวิกฤตของสังคมไทยปัจจุบัน คือการแพร่ระบาดของยาเสพติดซึ่งเป็นปัญหาที่มีความสลับซับซ้อนโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาการแพร่ระบาดของยาบ้าในกลุ่มเยาวชนในสถานศึกษา ไม่เพียงแต่สถานศึกษาขนาดใหญ่ในเมืองเท่านั้น แต่ยังลุกลามเข้าไปในสถานศึกษาขนาดเล็กในชนบทด้วย ถึงแม้ว่าจะมีมาตรการในการควบคุม ปรามปราม และณรงค์ป้องกัน ยาเสพติดด้วยวิธีการต่าง ๆ มาโดยตลอด แต่จำนวนผู้ที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดโดยเฉพาะกลุ่มนักเรียน นักศึกษาก็ยังมีเป็นจำนวนมากอย่างต่อเนื่อง

สำนักวิจัยเอแบค-เคเอสซี อินเทอร์เน็ตโพลส์(เอแบคโพลส์) มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ ได้ทำการสำรวจเพื่อประมาณการจำนวนนักเรียน นักศึกษาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในปี 2559 โดยได้ทำการศึกษากลุ่มนักเรียน นักศึกษาภาคปกติ ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จนถึงระดับปริญญาตรี จากสถาบันการศึกษาทุกสังกัดทั่วประเทศ พบว่า มีผู้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดไม่นับ รวมเหล่า และบุหรี มีจำนวนถึง 374,653 คน จากจำนวนนักเรียน นักศึกษาทั้งหมด 6,092,472 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 6.1 จากการสำรวจดังกล่าว แสดงให้เห็นว่ากลุ่มนักเรียนนักศึกษา หรือกลุ่มเด็ก และเยาวชน เป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงต่อการเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เนื่องจากถูกชักจูงได้ง่าย จากสภาพแวดล้อมของสังคมปัจจุบัน ความอยากรู้อยากลอง และความต้องการเป็นส่วนหนึ่งในกลุ่มเพื่อนของเยาวชน (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด,2559 : 1)

จะเห็นได้ว่าปัญหาเสพติดในสถานศึกษาได้ทวีความรุนแรงขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาการใช้ยาเสพติดของนักเรียน นักศึกษาในระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา ซึ่งมีการใช้ยาเสพติดที่ร้ายแรงเกือบทุกประเภท โดยเฉพาะอย่างยิ่งยาบ้า เฮโรอีน และกัญชา สิ่งที่น่าเป็นห่วงสำหรับเยาวชนกลุ่มนี้คือ การสูญเสียทรัพยากรที่สำคัญอันเป็นแรงงานของชาติในอนาคต ความล้มเหลวทางการศึกษา ความเสียหายของเศรษฐกิจในครอบครัวที่คาดหวังการมีงานทำของลูกหลานภายหลังจบการศึกษา ปัญหาสุขภาพร่างกายอันเนื่องมาจากการใช้ยาเสพติด และโรคร้ายแรงอันเนื่องมาจากการมั่วสุมใช้ยาเสพติด โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาอาการป่วยโรคจิตจากการใช้ยาบ้าต่อเนื่องระยะยาวจนทำให้เซลล์สมองถูกทำลาย การติดเชื้อโรคเอดส์ และเชื้อโรคทางเพศสัมพันธ์อื่น ๆ อันเนื่องมาจากการมั่วสุมทางเพศของนักเรียน นักศึกษาที่ใช้ยาบ้าทั้งชายและหญิง ทั้งที่อยู่ในกลุ่มผู้ใช้ยาบ้าด้วยกัน และกลุ่มหญิงบริการ ซึ่งผลกระทบของปัญหาการใช้ยาเสพติดในกลุ่มนักเรียน นักศึกษานำมาซึ่งความโศกเศร้าเสียใจของพ่อแม่ ผู้ปกครองและครอบครัว ตลอดจนครู-อาจารย์และเพื่อน ๆ จึงจำเป็นที่ทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือแก้ไขและป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2559 : 1)

รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์โดยการระดมพลังแผ่นดิน เพื่อให้ทุกฝ่ายในสังคมได้มีส่วนร่วมอย่างจริงจังในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อสนองนโยบายของภาครัฐ และสนองความต้องการของสถานศึกษา และท้องถิ่น ในการมีส่วนร่วมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จึงได้มีความพยายามของสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการระดมการมีส่วนร่วมของครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน องค์กร ภาครัฐ และเอกชนในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยในปี 2558 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ทำการศึกษาระบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของโรงเรียนในสังกัดทั่วประเทศรวม 30 โรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558) เกี่ยวกับการดำเนินงานที่ได้ผลดี และเผยแพร่ให้สถานศึกษาได้ใช้ประโยชน์ ในขณะเดียวกันสถานศึกษาสังกัดกรมอื่น ๆ ในกระทรวงศึกษาธิการก็ไม่เพียงแต่จะมีกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดที่ได้ผลดีเท่านั้น แต่ยังมีแนวทางเลือกที่ได้ออกเผยแพร่อย่างกว้างขวางสู่สถานศึกษาอื่น

จากการศึกษาระบบป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาของสำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ในปี พ.ศ. 2557 พบว่า ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดที่สถานศึกษาส่วนใหญ่พบ คือ ปัญหาผู้บริหารสถานศึกษาไม่เห็นความสำคัญ และไม่ให้การสนับสนุนการดำเนินงาน ปัญหาครูอาจารย์ในสถานศึกษาขาดความตระหนักในปัญหาเสพติด กลัวภัยอันตราย มีเวลาน้อยในการติดตามดูแลพฤติกรรมนักเรียน เนื่องจากมีภาระงานสอนมาก ปัญหาผู้ปกครองมีฐานะยากจนไม่มีเวลาสนใจดูแล นักเรียนบางส่วนไม่ยอมรับสภาพการติดยาของตนเอง ไม่ให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในการแก้ไขปัญหาเสพติดของนักเรียน และปัญหาสภาพแวดล้อมรอบสถานศึกษาที่อยู่ใกล้แหล่งจำหน่าย

สำหรับข้อเสนอแนะของสถานศึกษา มี 2 ส่วน คือ

1) ในส่วนการทำงานของรัฐบาล ควรกำหนดมาตรการและมอบหมายอำนาจความรับผิดชอบแก่ผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดที่ชัดเจนอย่างเป็นรูปธรรม เน้นการปรับปรุงคุณภาพบุคลากรของรัฐทุกส่วนให้ปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ ซื่อสัตย์ ยุติธรรม ตรวจสอบได้ และควรกำหนดบทลงโทษผู้เกี่ยวข้องกับการจำหน่าย การค้ายาเสพติดอย่างหนักโดยเด็ดขาด

2) ในส่วนการทำงานของสถานศึกษา ผู้บริหารควรให้ความสำคัญและสนับสนุนการดำเนินงานโดยจัดตั้งคณะทำงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาให้ปฏิบัติงานจริง มีการลดจำนวนชั่วโมงสอน มีสวัสดิการความมั่นคง เพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของคณะทำงาน มีการจัดสรรงบประมาณด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดให้ตรงตามความต้องการกับสถานการณ์ปัญหาเสพติดในสถานศึกษาอย่างเพียงพอ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดเพื่อระดมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการดำเนินกิจกรรมในสถานศึกษา และสุดท้ายควรมีการติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดปี (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2545 : ๕)

กระทรวงศึกษาธิการ ได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มเยาวชน ทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา จึงได้มอบหมายให้สถานศึกษา และหน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน ปิดกั้นโอกาสการใช้ยาเสพติดของเยาวชนทุกวิถีทาง โดยเน้นกิจกรรมทางเลือก การส่งเสริมความสามารถพิเศษ การหล่อหลอมบุคลิกภาพ การพึ่งตนเอง การฝึกอบรมทักษะชีวิตเพื่อการรู้จักคิดใคร่ครวญ ไตร่ตรอง แยกแยะผิดชอบชั่วดี และฝึกฝนวินัยในตนเอง เพื่อรู้จักยับยั้งชั่งใจ ทั้งนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินเพื่อป้องกันปัญหาเสพติด 9 ประการ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557 : 155-157)

- 1) จัดโครงการ“ครอบครัวเข้มแข็ง โรงเรียนอบอุ่น” เพื่อเชื่อมและหลอมรวมพลังระหว่างบ้านและโรงเรียนให้เป็นที่พึ่งแก่เด็กและเยาวชนอย่างแท้จริง
- 2) นำศาสนธรรมสู่เด็กและเยาวชนเพื่อเป็นหลักในการดำรงชีวิตด้วยความร่วมมือระหว่างสถาบันทางศาสนาและโรงเรียน
- 3) สร้างเด็กและเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่ดีและเคารพในประโยชน์สาธารณะเหนือประโยชน์ส่วนตัว ด้วยการเข้าร่วมในกิจกรรมตามหลักสูตร และแนวทางของลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์และการฝึกตามหลักสูตรของนักศึกษาวิชาทหาร
- 4) ส่งเสริมเด็กและเยาวชนได้ออกกำลังกาย และเล่นกีฬาอย่างสม่ำเสมอจนเป็นนิสัยเพื่อพัฒนาสุขภาพกายและใจ เสริมสร้างวินัยในตนเอง และสามารถทำงานร่วมกันเป็นทีม
- 5) ส่งเสริมเด็กและเยาวชนให้เล่นดนตรี เพื่อกล่อมเกลาจิตใจและส่งเสริมสุนทรียภาพ
- 6) ส่งเสริมเด็กและเยาวชนในกิจกรรมด้านศิลปะ เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้ค้นพบความสามารถของตนเอง มีช่องทางในการแสดงออกและสื่อสารที่หลากหลาย และเสริมความคิดสร้างสรรค์ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญสำหรับโลกแห่งอนาคต
- 7) ให้ความสำคัญแก่การเรียนรู้ วัฒนธรรมท้องถิ่น และวัฒนธรรมไทย เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีความภูมิใจและผูกพันต่อรากฐานทางวัฒนธรรม และสามารถเผชิญความเปลี่ยนแปลงด้วยความมั่นคงและรู้เท่าทัน
- 8) ถือเป็นหน้าที่ที่โรงเรียนจะต้องจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ความรู้ เสริมสร้างจิตสำนึกทักษะชีวิต และภูมิต้านทานต่อยาเสพติดและอบายมุข และจัดระบบดูแลนักเรียนทุกคนอย่างทั่วถึง โดยสร้างเครือข่ายแนะแนวภายในโรงเรียน
- 9) วางแนวทางที่จะร่วมมือกับผู้ปกครอง เพื่อบำบัด รักษา และฟื้นฟูเด็กและเยาวชนผู้หลงติดยาเสพติด

2.ความสำคัญของปัญหา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดตั้งตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 ที่กำหนดให้มีเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขึ้น และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2560 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ตั้งอยู่เลขที่ 79 หมู่ 6 บ้านวังปลาผา ถนนเลี่ยงเมือง ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี มีหน้าบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี ให้การสนับสนุน

และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดให้มีคุณภาพและมาตรฐานเท่าเทียมกัน ซึ่งมี ขอบข่ายภารกิจ ประกอบด้วย 8 กลุ่ม 1 หน่วย ดังนี้ 1)กลุ่มอำนวยการ 2)กลุ่มนโยบายและแผน 3) กลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกล เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 4) กลุ่มบริหารงานการเงินและสินทรัพย์ 5)กลุ่มบริหารงานบุคคล 6) กลุ่มพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา 7)กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา 8)กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา และ 9)หน่วยตรวจสอบภายใน

ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ได้ให้ความสำคัญต่อการดำเนินงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษา ตามนโยบายของ กระทรวงศึกษาธิการ มาโดยตลอด โดยจัดดำเนินงานโครงการโรงเรียนสีขาวอย่างต่อเนื่อง แต่ปัญหา การแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มนักเรียนมิได้ลดจำนวนลงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาการแพร่ระบาดของยาบ้า ในสถานศึกษาเริ่มทวีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งครูอาจารย์ งาน กิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดได้ทำการติดตามพฤติกรรมของนักเรียนในกลุ่มเสี่ยงต่อการใช้ยา เสพติดในโรงเรียน พบว่า มีนักเรียนบางคนได้แอบนำเอายาบ้าเข้ามาในโรงเรียนจึงได้เชิญผู้ปกครอง นักเรียนมาพบ และให้ย้ายไปเรียนในสถานศึกษาแห่งใหม่ ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้ปกครอง นักเรียนในเรื่องการหาสถานที่เรียนแห่งใหม่และภาระค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้นในการไปเรียนของนักเรียนที่ ติดตามมา ทั้งนี้จากการประเมินสภาพจริงและสถานการณ์เกี่ยวกับแพร่ระบาดของยาบ้าในชุมชนเขต พื้นที่จังหวัดอุดรธานี พบว่าเป็นพื้นที่ซึ่งมีประชาชนและเยาวชนในกลุ่มเสี่ยงเป็นจำนวนมากที่เข้าไป เกี่ยวข้องกับกระบวนการเสพ และค้ายาบ้าในอัตราสูง การเสพและค้ายาบ้าในชุมชนสามารถทำได้ ง่ายตาย

จากการคัดกรองนักเรียน เพื่อแยกนักเรียนในกลุ่มปกติที่ไม่ใช้ยาเสพติดออกจากนักเรียนใน กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการใช้ยาเสพติดในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 โดยใช้ กระบวนการฝึกอบรมค่ายพุทธธรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต ผลของการคัดกรองนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการ ใช้ยาเสพติดประเภทยาบ้าในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จำแนก ออกได้ดังนี้

- 1) กลุ่มปกติที่ไม่ใช้ยาเสพติดจำนวน 47,440 คน คิดเป็นร้อยละ 94.19
- 2) กลุ่มเสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติด จำนวน 1,964 คน คิดเป็นร้อยละ 3.89
- 3) กลุ่มเสพยาเสพติด จำนวน 960 คน คิดเป็นร้อยละ 1.91
- 4) กลุ่มค้ายาเสพติด จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.01

จากผลการคัดกรองนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการใช้ยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 แสดงให้เห็นถึงปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในโรงเรียนอยู่ใน ระดับที่รุนแรง มีนักเรียนที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการใช้ยาเสพติดในโรงเรียนถึงร้อยละ 5.89 โดยเป็น นักเรียนในกลุ่มเสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติด ร้อยละ 3.89 กลุ่มเสพยาเสพติด ร้อยละ 1.91และกลุ่มค้ายา เสพติดร้อยละ 0.01 ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการแก้ไขปัญหา เพื่อลดจำนวน นักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการใช้ยาเสพติดเหล่านี้ ขณะเดียวกันต้องดำเนินการป้องกันนักเรียนในกลุ่มปกติที่ ไม่ใช้ยาเสพติดและกลุ่มเสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติดมิให้กลายเป็นกลุ่มเสพ หรือกลุ่มค้ายาเสพติด

นอกจากนี้จากรายงานผลการดำเนินงานของงานกิจการนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 เมื่อสิ้นภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 ยังพบอีกว่านักเรียนในกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการใช้ยาเสพติดในโรงเรียนเหล่านี้มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในด้านอื่นอีก เช่น หนีเรียน ทะเลาะวิวาท ชู้สาว แต่งกายผิดระเบียบ และมาโรงเรียนสาย จำแนกออกได้ตามลักษณะของพฤติกรรมดังนี้

- 1) หนีเรียน จำนวน 2,360 คน คิดเป็นร้อยละ 780.63
- 2) ทะเลาะวิวาท จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 3.07
- 3) ชู้สาว จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 2.66
- 4) แต่งกายผิดระเบียบ จำนวน 1,247 คน คิดเป็นร้อยละ 42.60
- 5) มาโรงเรียนสาย จำนวน 543 คน คิดเป็นร้อยละ 18.55

จากสภาพปัญหาการใช้ยาเสพติดที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนดังกล่าว นับเป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ ทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จึงได้ประชุมผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเพื่อประสานความร่วมมือและระดมการมีส่วนร่วมจากผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ครู อาจารย์ ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่หน่วยงานทางราชการที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ซึ่งเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในโรงเรียน และชุมชน ได้มีส่วนร่วมคิดร่วมทำ และดำเนินการร่วมกัน กำหนดวางแผนจัดทำโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ประกอบด้วย กิจกรรม 2 กลุ่มกิจกรรม ดังนี้

1. กิจกรรมที่ใช้ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน จำนวน 6 กิจกรรม
  - 1) กิจกรรมปฐมนิเทศนักเรียน
  - 2) กิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน และเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน
  - 3) กิจกรรมค่ายพุทธธรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต
  - 4) กิจกรรมค่ายพัฒนาคุณภาพชีวิต
  - 5) กิจกรรมนักเรียนแกนนำพลังแผ่นดิน
  - 6) กิจกรรมศูนย์ตรวจปัสสาวะนักเรียน
2. กิจกรรมที่ใช้ในการป้องกันยาเสพติด จำนวน 9 กิจกรรม
  - 1) กิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน
  - 2) กิจกรรมค่ายทักษะชีวิต
  - 3) กิจกรรมค่ายผู้นำเยาวชน
  - 4) กิจกรรมค่ายปฏิบัติธรรม
  - 5) กิจกรรมสวดมนต์ไหว้พระนั่งสมาธิ
  - 6) กิจกรรมสัปดาห์ต้านยาเสพติด
  - 7) กิจกรรมกีฬาต้านยาเสพติด
  - 8) กิจกรรมทูป็นัมเบอร์วัน
  - 9) กิจกรรมเผยแพร่ความรู้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ดำเนินงานตามแผนการจัดกิจกรรมที่กำหนดไว้ ติดตามประเมินผลการดำเนินงานและรายงานผลการจัดกิจกรรมเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำข้อมูลย้อนกลับที่ได้รับไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานโครงการในระยะต่อไป สรุปและรายงานการดำเนินงานโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ต่อไป

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

รายงานการดำเนินงานโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ผู้รายงานได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาผลของการดำเนินงานโครงการ ในด้านปัจจัย ด้านกระบวนการและด้านผลผลิต
- 2) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของนักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่หน่วยงานทางราชการที่เกี่ยวข้อง ต่อการดำเนินงานโครงการ
- 3) เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของการจัดกิจกรรมตามโครงการ
- 4) เพื่อเปรียบเทียบผลผลิตของโครงการที่มีต่อการลดจำนวนนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการใช้ยาเสพติดในโรงเรียน และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนก่อนและหลังการดำเนินงานโครงการ

4. ขอบเขตการวิจัย

รายงานการดำเนินงานโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ในครั้งนี้ ผู้รายงานได้กำหนดขอบเขตของการศึกษา ดังนี้

- 1) ขอบเขตในด้านระยะเวลา

รายงานการดำเนินงานโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ในครั้งนี้ มีขอบเขตด้านระยะเวลาของการดำเนินงานโครงการ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2560 ถึงวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2561

- 2) ขอบเขตในด้านเนื้อหา

(1) การศึกษาผลของการดำเนินงานโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ในครั้งนี้ มุ่งนำเสนอผลการศึกษาคำเนินงานโครงการ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

- ก. ด้านปัจจัย
- ข. ด้านกระบวนการ
- ค. ด้านผลผลิต

(2) การศึกษาการมีส่วนร่วมของนักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่หน่วยงานทางราชการที่เกี่ยวข้องต่อการดำเนินงานโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 มุ่งนำเสนอผลการศึกษาคำเนินงานการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ตลอดระยะเวลาในการดำเนินงานโครงการ

(3) การประเมินผลสัมฤทธิ์ของการจัดกิจกรรมตามโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ในครั้งนี้ มุ่งนำเสนอผลสัมฤทธิ์การจัดกิจกรรมตามโครงการรวม 15 กิจกรรม ดังนี้

ก. กิจกรรมที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียน จำนวน

6 กิจกรรม คือ

- กิจกรรมปฐมนิเทศนักเรียน
- กิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน และเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน
- กิจกรรมค่ายพุทธธรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต
- กิจกรรมค่ายพัฒนาคุณภาพชีวิต
- กิจกรรมนักเรียนแกนนำพลังแผ่นดิน
- กิจกรรมตรวจศูนย์ปัสสาวะนักเรียน

ข. กิจกรรมที่ใช้ในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน จำนวน

9 กิจกรรม คือ

- กิจกรรมค่ายทักษะชีวิต
- กิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน
- กิจกรรมค่ายผู้นำเยาวชน
- กิจกรรมค่ายปฏิบัติธรรม
- กิจกรรมสวดมนต์ไหว้พระนั่งสมาธิ
- กิจกรรมสัปดาห์ต้านยาเสพติด
- กิจกรรมกีฬาต้านยาเสพติด
- กิจกรรมทูปಿನမ်เบอร์วัน
- กิจกรรมเผยแพร่ความรู้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

(4) การเปรียบเทียบผลผลิตของโครงการที่มีต่อการลดจำนวนนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการใช้ยาเสพติดในโรงเรียนและพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน มุ่งนำเสนอผลการวิจัยเอกสาร (Documentary research) งานกิจการนักเรียน และงานสารสนเทศโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 แสดงข้อมูล สถิติเปรียบเทียบผลการใช้ยาเสพติดและพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน ก่อนและหลังการดำเนินงานโครงการ ในปีการศึกษา 2559 และปีการศึกษา 2560

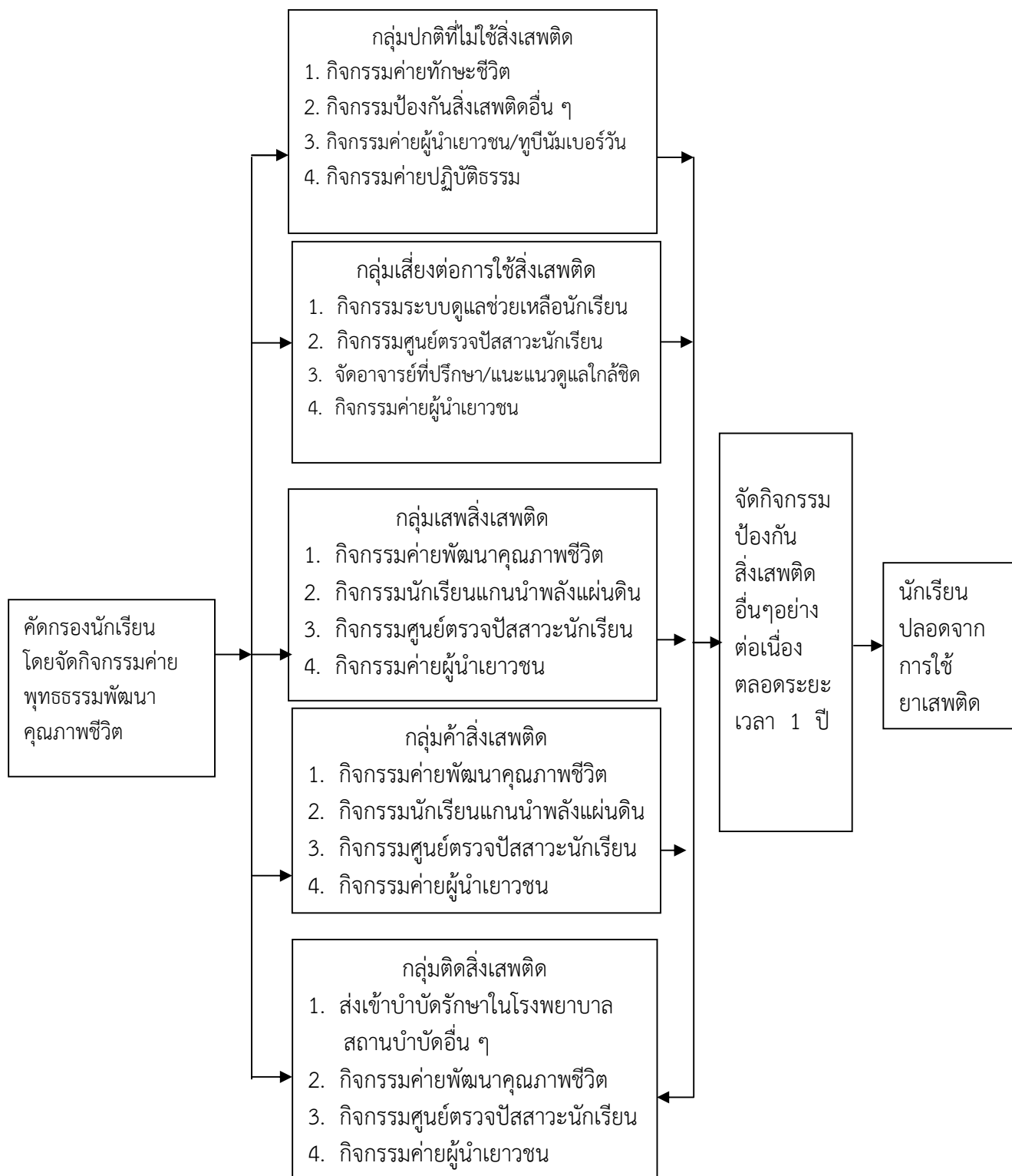
3) ขอบเขตในด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

(1) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ในครั้งนี้ ประกอบด้วย นักเรียน 2,927 คน ผู้ปกครองนักเรียน 2,927 คน ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ 189 คน ผู้นำชุมชน 156 คน และเจ้าหน้าที่หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง 60 คน รวมจำนวนประชากร 6,259 คน

(2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage random sampling) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็น ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง 405 คน กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน ใช้เกณฑ์การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ R.V.

Krejcie และ D.W. Morgan (ประยูร อาษานาม, 2549 : 181) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียน 400 คน และผู้ปกครองนักเรียน 400 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 800 คน

5. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไข ปัญหาสิ่งเสพติดในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

- 1) การดำเนินงานโครงการ หมายถึง การดำเนินงานโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20
- 2) การป้องกันยาเสพติด หมายถึง การหยุดยั้งปัญหาที่เกิดจากยาเสพติดก่อนที่ปัญหานั้นจะเกิดขึ้น ผลจากการป้องกันจะเป็นการลดปริมาณของยาเสพติดและผู้ติดยาเสพติดให้น้อยลง
- 3) การแก้ไขปัญหายาเสพติด หมายถึง การดำเนินการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกาใช้ยาเสพติดในโรงเรียน ให้อลด ละ เลิก การเสพติด รวมถึงการบำบัด รักษาฟื้นฟู ด้วย
- 4) ยาเสพติด หมายถึง ยาหรือสารเสพติดที่แพร่ระบาดในสถานศึกษา เช่น เฮโรอีน ยาอียาเค กัญชา ยาบ้า สารระเหย เหล้า เบียร์ บุหรี่ ฯลฯ
- 5) นักเรียนมีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด หมายถึง นักเรียนที่มีพฤติกรรมทดลองใช้ยาเสพติด เสพยาเสพติด ค้ายาเสพติด และติดยาเสพติด
- 6) นักเรียนมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ หมายถึง นักเรียนที่มีพฤติกรรมหนีเรียน ทะเลาะวิวาท ชู้สาว แต่งกายผิดระเบียบ มาโรงเรียนสาย และเกี่ยวข้องกับกาใช้ยาเสพติดของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ในปีการศึกษา 2559 – 2560
- 7) กิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด หมายถึง กิจกรรมที่ใช้ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 มีจำนวน 15 กิจกรรม คือ ปฐมนิเทศนักเรียน ประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนและเครือข่ายผู้ปกครอง ค่ายพุทธธรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต ค่ายพัฒนาคุณภาพชีวิต นักเรียนแกนนำพลังแผ่นดิน ศูนย์ตรวจปัสสาวะนักเรียน ค่ายทักษะชีวิต เยี่ยมบ้านนักเรียน ค่ายผู้นำเยาวชน ค่ายปฏิบัติธรรม สวดมนต์ไหว้พระนั่งสมาธิ สืบค้นหาต่อต้านยาเสพติด กีฬาด้านยาเสพติด ทูป็นัมเบอร์วัน และเผยแพร่ความรู้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
- 8) กิจกรรมแก้ไขปัญหายาเสพติด หมายถึง กิจกรรมที่ใช้ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 เพื่อลดจำนวนนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการใช้ยาเสพติดในโรงเรียนลงอย่างรวดเร็ว แบ่งการจัดกิจกรรมออกเป็น 4 ขั้นตอน จำนวน 6 กิจกรรม
  - ขั้นตอนที่ 1 กิจกรรมสร้างความตระหนักและการมีส่วนร่วม
  - ขั้นตอนที่ 2 กิจกรรมคัดกรองนักเรียน
  - ขั้นตอนที่ 3 กิจกรรมบำบัดฟื้นฟู ปรับพฤติกรรม และสร้างเครือข่ายในการเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดในโรงเรียน
  - ขั้นตอนที่ 4 กิจกรรมป้องปรามการใช้ยาเสพติดในโรงเรียน
 ประกอบด้วย กิจกรรม 6 กิจกรรม คือ ปฐมนิเทศนักเรียน ประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนและเครือข่ายผู้ปกครอง ค่ายพุทธธรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต ค่ายพัฒนาคุณภาพชีวิต นักเรียนแกนนำพลังแผ่นดิน ศูนย์ตรวจปัสสาวะนักเรียน
- 9) กิจกรรมป้องกันยาเสพติด หมายถึง กิจกรรมป้องกันยาเสพติดที่โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จัดขึ้นในโรงเรียนเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดให้กับนักเรียน ประกอบด้วยกิจกรรม 9 กิจกรรม คือ ค่ายทักษะชีวิต เยี่ยมบ้านนักเรียน ค่ายผู้นำเยาวชน ค่ายปฏิบัติธรรม สวดมนต์ไหว้พระนั่งสมาธิ สืบค้นหาต่อต้านยาเสพติด กีฬาด้านยาเสพติด ทูป็นัมเบอร์วัน และเผยแพร่ความรู้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

10) ผลสัมฤทธิ์ของการจัดกิจกรรม หมายถึง ผลที่ได้รับจากการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ตามความคิดเห็นของนักเรียนและผู้บริหารสถานศึกษา ครู

11) นักเรียน หมายถึง นักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ที่เข้าร่วมกิจกรรมโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

12) ครู อาจารย์ หมายถึง ครู-อาจารย์ และผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ที่เข้าร่วมโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

13) ผู้ปกครองนักเรียน หมายถึง พ่อ แม่ ญาติ พี่น้องหรือผู้ที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย ซึ่งเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบด้านการเงินและด้านต่าง ๆ แก่นักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ที่เข้าร่วมโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

14) ผู้นำชุมชน หมายถึง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่ ซึ่งเป็นชุมชนแวดล้อมโรงเรียนอยู่โดยรอบหรือใกล้เคียงกับสถานศึกษา ที่เข้าร่วมโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

15) เจ้าหน้าที่หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง หมายถึง เจ้าหน้าที่หน่วยงานทางราชการ ที่เข้าร่วมโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ประกอบด้วย ทหารจากหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 21 ตำรวจจากสถานีตำรวจภูธร เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และเจ้าหน้าที่โรงพยาบาล เจ้าหน้าที่งานปกครอง และส่วนอำนวยการประสานพื้นที่ 2 สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

16) กลุ่มปกติที่ไม่ใช้ยาเสพติด หมายถึง นักเรียนในกลุ่มที่ไม่ใช้ยาเสพติดทุกชนิดรวมทั้งสุราและบุหรี่

17) กลุ่มเสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติด หมายถึง นักเรียนที่เริ่มมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับสุรา บุหรี่ และนักเรียนที่มีประสบการณ์เคยทดลองใช้ยาเสพติดประเภทยาบ้า กัญชา และสารระเหย รวมทั้งนักเรียนที่ติดยาเสพติดแต่ได้รับการบำบัดรักษาเรียบร้อยแล้ว

18) กลุ่มเสพยาเสพติด หมายถึง นักเรียนที่ใช้ยาเสพติดในปัจจุบัน มีความถี่ในการใช้ยาเสพติดมากขึ้นแต่ยังไม่ถึงระดับการติดยาเสพติด

19) กลุ่มติดยาเสพติด หมายถึง นักเรียนที่ใช้ยาเสพติดเป็นประจำจนติดยาเสพติด พฤติกรรมโดยทั่วไปไม่สามารถจะเรียนหนังสือต่อไปได้ ชอบโกหกหลอกลวง ลักขโมยทรัพย์สินของเพื่อนนักเรียน ครู อาจารย์ และโรงเรียน เพื่อหาเงินมาซื้อยาเสพติด

7.ผลที่คาดว่าจะได้รับ

รายงานการดำเนินงานโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ในครั้งนี้ มีผลที่คาดว่าจะได้รับ ดังต่อไปนี้

- 1) ทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน ที่เน้นการมีส่วนร่วมต่อการดำเนินงานโครงการจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย สามารถที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) ทำให้ได้รูปแบบ ลำดับขั้นตอนการจัดกิจกรรม รวมทั้งวิธีในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา และชุมชนแวดล้อมโรงเรียนอย่างครบวงจร ซึ่งเกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายร่วมมือกันป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน

8.แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

รายงานการดำเนินงานโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ในครั้งนี้ เป็นผลจากการศึกษาพัฒนาและประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจากสถานศึกษาที่ดำเนินการจนประสบความสำเร็จนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน ซึ่งผู้รายงานได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับยาเสพติด
2. ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษา
3. แนวทางในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา
4. มาตรการในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา
5. การจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันยาเสพติด
6. การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา
7. กรอบแนวทางหลักในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกระทรวงศึกษาธิการ
8. การบริหารเชิงระบบเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

9. กรอบแนวทางดำเนินการวิจัย : ดำเนินการวิจัยตามกรอบแนวทาง ดังต่อไปนี้

9.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

(1) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ในครั้งนี้ ประกอบด้วย นักเรียน 2,927 คน ผู้ปกครองนักเรียน 2,927 คน ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ 189 คน ผู้นำชุมชน 156 คน และเจ้าหน้าที่หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง 60 คน รวมจำนวนประชากร 6,259 คน

(2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage random sampling) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็น ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง 405 คน กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน ใช้เกณฑ์การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ R.V. Krejcie และ D.W. Morgan (ประยูร อาษานาม, 2549 : 181) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียน 400 คน และผู้ปกครองนักเรียน 400 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 800 คน

9.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแนวทางการพัฒนาเครื่องมือและแนวทางการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม จำนวน 2 ฉบับ มีรายละเอียดของเครื่องมือ ดังต่อไปนี้

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามการดำเนินงานโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 แบ่งออกเป็น 5 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสอบถาม การดำเนินงานโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 สำหรับนักเรียนเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ จำนวน 2 ข้อ ถามเกี่ยวกับเพศ และสถานภาพ

ตอนที่ 2 ผลการดำเนินงานโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 36 ข้อ สอบถามความคิดเห็นในเชิงประเมินเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการในด้านปัจจัย กระบวนการ และด้านผลผลิต พร้อมทั้งแสดงข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติมท้ายแบบสอบถามในแบบปลายเปิด

ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมของนักเรียน ต่อการดำเนินงาน โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของนักเรียน ต่อการดำเนินงานโครงการพร้อมทั้งแสดงข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ เพิ่มเติมท้ายแบบสอบถามในแบบปลายเปิด

ชุดที่ 2 แบบสอบถาม การดำเนินงานโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 สำหรับผู้ปกครองนักเรียนเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ จำนวน 2 ข้อ ถามเกี่ยวกับเพศ และสถานภาพ

การดำเนินงานโครงการ พร้อมทั้งแสดงข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติมท้ายแบบสอบถามในแบบ
ปลายเปิด

ชุดที่ 5 แบบสอบถาม การดำเนินงานโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดใน
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 สำหรับเจ้าหน้าที่หน่วยงานทางราชการ
ที่เกี่ยวข้อง เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ จำนวน
2 ข้อ ถามเกี่ยวกับเพศ และสถานภาพ

ตอนที่ 2 ผลการดำเนินงานโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
จำนวน 36 ข้อ สอบถามความคิดเห็นในเชิงประเมินเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการในด้านปัจจัย
ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต พร้อมทั้งแสดงข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะ เพิ่มเติมท้ายแบบสอบถาม
ในแบบปลายเปิด

ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่หน่วยงานทางราชการที่เกี่ยวข้อง ต่อการ
ดำเนินงานโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 20 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ สอบถามความคิดเห็น
เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่หน่วยงานทางราชการที่เกี่ยวข้อง ต่อการดำเนินงานโครงการ พร้อมทั้ง
ทั้งแสดงข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติมท้ายแบบสอบถามในแบบปลายเปิด

ฉบับที่ 2 แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ของการจัดกิจกรรมตามโครงการป้องกันและแก้ไข
ปัญหาเสพติดในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 เป็นแบบสอบถาม
สำหรับนักเรียนและ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 15 ชุด
ดังนี้

1) แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ของการจัดกิจกรรมแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จำนวน 6 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ของการจัดกิจกรรมปฐมวัยนักเรียน

ชุดที่ 2 แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ของการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน
และเครือข่ายผู้ปกครอง

ชุดที่ 3 แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ของการจัดกิจกรรมค่ายพุทธธรรมพัฒนา
คุณภาพชีวิต

ชุดที่ 4 แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ของการจัดกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณภาพชีวิต

ชุดที่ 5 แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ของการจัดกิจกรรมนักเรียนแกนนำ
พลังแผ่นดิน

ชุดที่ 6 แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ของการจัดกิจกรรมศูนย์ตรวจปัสสาวะนักเรียน

2) แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ของการจัดกิจกรรมป้องกันยาเสพติด ในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จำนวน 9 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ของการจัดกิจกรรมค่าทักษะชีวิต

ชุดที่ 2 แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ของการจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน

- ชุดที่ 3 แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ของการจัดกิจกรรมค่ายผู้นำเยาวชน
 ชุดที่ 4 แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ของการจัดกิจกรรมสัปดาห์ต้านยาเสพติด
 ชุดที่ 5 แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ของการจัดกิจกรรมกีฬาต้านยาเสพติด
 ชุดที่ 6 แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ของการจัดกิจกรรมทูบีนัมเบอร์วัน
 ชุดที่ 7 แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ของการจัดกิจกรรมสวดมนต์ไหว้พระ
 นั่งสมาธิ
 ชุดที่ 8 แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ของการจัดกิจกรรมค่ายปฏิบัติธรรม
 ชุดที่ 9 แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ของการจัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้

ทั้งนี้แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ของการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ทั้ง 15 ชุด โดยในแต่ละชุดจะแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการจำนวน 2 ข้อถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ครู อาจารย์และนักเรียน

ตอนที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ของการจัดกิจกรรมตามโครงการ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ สอบถามความคิดเห็นในเชิงประเมินเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมตามโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 เป็นรายกิจกรรม พร้อมทั้งเสนอข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติมทำแบบสอบถามในแบบปลายเปิดของแต่ละกิจกรรม

9.3 แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้รายงานได้นำข้อมูลจากแบบสอบถาม ไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป คำนวณหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง (r_{α}) ของแบบสอบถาม มีรายละเอียดของการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ดังนี้

1) ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่เป็นแบบตรวจสอบรายการ นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

2) ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สำหรับเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการพิจารณาจากค่าเฉลี่ยมีวิธีการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2535 : 100)

1)แบบสอบถามผลการดำเนินงานโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง	มีผลการดำเนินงานโครงการ อยู่ในระดับ ดีมาก
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง	มีผลการดำเนินงานโครงการ อยู่ในระดับ ดี
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง	มีผลการดำเนินงานโครงการ อยู่ในระดับ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีผลการดำเนินงานโครงการ อยู่ในระดับ พอใช้
 ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีผลการดำเนินงานโครงการ อยู่ในระดับ ควรปรับปรุง
 แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของนักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ครู
 อาจารย์ ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่หน่วยงานทางราชการที่เกี่ยวข้องต่อการดำเนินงานโครงการป้องกัน
 และแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีส่วนร่วมต่อการดำเนินงานโครงการ อยู่ในระดับ มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีส่วนร่วมต่อการดำเนินงานโครงการ อยู่ในระดับ มาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีส่วนร่วมต่อการดำเนินงานโครงการ อยู่ในระดับ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีส่วนร่วมต่อการดำเนินงานโครงการ อยู่ในระดับ น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีส่วนร่วมต่อการดำเนินงานโครงการ อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

2) แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ของการจัดกิจกรรมแบบป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพ
 ติดในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีผลสัมฤทธิ์ของการจัดกิจกรรม อยู่ในระดับ ดีมาก

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีผลสัมฤทธิ์ของการจัดกิจกรรม อยู่ในระดับ ดี

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีผลสัมฤทธิ์ของการจัดกิจกรรม อยู่ในระดับ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีผลสัมฤทธิ์ของการจัดกิจกรรม อยู่ในระดับ พอใช้

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีผลสัมฤทธิ์ของการจัดกิจกรรม อยู่ในระดับ ควรปรับปรุง

สำหรับการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลรายงานการดำเนินงานโครงการป้องกันและแก้ไข
 ปัญหาเสพติดในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ในครั้งนี้ ผู้รายงาน
 ขอนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1) ผลการดำเนินงานโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน
 เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ในด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต นำเสนอผล
 การวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

2) การมีส่วนร่วมของนักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ ผู้นำ
 ชุมชน และเจ้าหน้าที่หน่วยงานทางราชการที่เกี่ยวข้องที่มีการดำเนินงานโครงการป้องกันและแก้ไข
 ปัญหาเสพติดในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 นำเสนอผลการ
 วิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

3) ผลสัมฤทธิ์ของการจัดกิจกรรมตามโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียน
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตาราง
 ประกอบความเรียง

4) การเปรียบเทียบผลผลิตของโครงการที่มีต่อการลดจำนวนนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการใช้
 ยาเสพติดในโรงเรียนและพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนก่อนและหลังการดำเนินงานโครงการ
 นำเสนอผลการวิจัยเอกสารในรูปตารางประกอบความเรียง

5) โฉรมวลและเกียรติบัตรในระดับชาติที่สถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์
 ได้รับจากการดำเนินงานโครงการ นำเสนอผลการวิจัยเอกสารในรูปตารางประกอบความเรียง

10. เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. นโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2558. อัดสำเนา.
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, สำนักงาน. กรอบทิศทางการป้องกันและ
แก้ไขปัญหายาเสพติดในปีงบประมาณ 2559. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2559.
- _____. “การแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยองค์กรชุมชน ยุทธศาสตร์ใหม่สำหรับประเทศไทย”
วารสารสำนักงานป.ป.ส. 1 - 23 ; กันยายน 2558 – กุมภาพันธ์ 2559.
การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, 2559
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2535.
- ประยูร อาษานาม. คู่มือวิจัยทางการศึกษา. ขอนแก่น : แก่นคำออฟเซ็ทการพิมพ์, 2549.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. การดำเนินงานโครงการโรงเรียนสีขาว ปีการศึกษา 2557. กรุงเทพฯ.
โรงพิมพ์การศาสนา, 2557.